

Zajisté nikdo nebude popírat rychlost, s jakou do našeho života vstupují nové technické vymoženosti. Rychle se je učíme používat, což dětem nečiní potíže, starším lidem více. Děti jakoby se už rodily s novou kvalitou rozumění technice. Můžeme se radovat, že oblast informatiky a technické komunikace se vyvíjí.

Jak je to ale v sociální oblasti a v komunikaci v nejširším smyslu slova, která souvisí s latinským slovem „communio“ - „společenství“ nebo s ještě zajímavějším českým slovem „setkání“? Slovo „setkání“ má kořen *tkáti* a předponu *se-*. Co je to „tkání“? Na připravené osnově, pomocí člunku a hřebenu, vytváříme tkaninu. Spojujeme jednotlivá vlákna ve společné pevné tkanivo. Opakující se pohyb na stavu je vzhůru a dolů hřebenem, doprava, doleva a zpět člunkem. Tkanivo vzniká z **budoucnosti**, z jednotlivých vláken osnovy, odvíjejících se z válce před námi, **do minulosti**, která se před námi jako tkanina navíjí na druhý válec. **Přítomností** je vlastní tkání. Setkání tedy znamená vytvářet z osnovy vláken budoucnosti tkaninu pro minulost.

Technickými prostředky sice může nastat komunikace, je však neúplná, neboť na Facebooku se nemůžeme dotknout ruky přítele, ani necítíme vůni jeho osobnosti a jeho hlas nezní ve skutečných tónech, jako je tomu při **setkání**. Ke skutečnému setkání nemusí ani napoprvé dojít, neboť tkanina setkání vytváří určitý vzor a ten je patrný až časem, podle toho, jak byly nastaveny hřebeny a připravena osnova.

A právě ze **skutečných setkání** žije lidská duše, která se sice může po určitý čas spokojit s Facebookem, skypováním a chatováním, ale rozhovor, který duši posílí a může uzdravit není a ani nebude možné ničím nahradit.

Školství se technice přizpůsobilo a tím otevřelo další možnosti rozvoje technických dovedností. Leč v oblasti výchovy k lidství a k tomu, co z budoucna k lidstvu přichází, jsme zůstali opožděni. Nemůžeme se dostatečně připravit na nové úkoly pokud budeme vychovávat ve stereotypch současného myšlení a akcentovat budeme jen technické vymoženosti.

Ve starém Řecku bylo slovo „techné“ (τεχνη) používáno jako výraz pro umění. Kdo něco uměl, ten „techné“ ovládal. Umění ale bylo podřízeno imperativu Krávy, ideje, která (dle Platona) sestoupila s člověkem na zemi do říše Jevů. Krása upomíná člověka na jeho původní domovinu, v níž zářící ideje vládou tak, aby smutkem na zemi, v říši jevů, nezbloudil.

Proto maximou Platonovy Akademie je svobodný, mnohostranně rozvinutý člověk, který ve všem co vytváří, hledá „techné“ a „kalé“ (καλή) – umění, dobro a krásu. „Kalé“ - dobro a krásu, se dochovaly v naší řeči až do dnešních časů, kdy označujeme jako „nekalé“ to, co není v pořádku, kde je nějaký podvod.

Naše vnímání je při procesu učení často redukováno pouze na jediný ze smyslů člověka – zrak. Přitom už Jan Amos Komenský hovoří o dvanácti smyslech člověka, které dělí do tří skupin.

Podle Komenského rozlišujeme pět vnějších smyslů – hmat, chuť, čich, sluch, zrak, čtyři vnitřní smysly – pozornost, představivost, rozumnost (uvažování), paměť a tři nejvnitřnější smysly – světlo rozumu, hnutí vůle a svědomí (schopnost konat). Komenský hledá cesty, jak rozvíjet kvalitu lidského bytí prostřednictvím kultivace smyslů, které jsou člověku dány. S dvanácti smysly pracuje i rakouský filosof Rudolf Steiner.

Pokud některou dovednost člověka nebudeme rozvíjet, zůstane jenom jeho možnosti. Avšak tam, kde vzniká prázdnota, začínají vystupovat jiné jevy. Jednostranná lidská bytost nemůže „košatosti“ a mnohostrannosti porozumět, protože ji není schopna vidět ani ocenit. Považuje ji za něco podivného, nepatřičného, protože se jeví nesrozumitelnou. Následkem je zjednodušení úsudku i myšlení a agrese proti všemu nesrozumitelnému, neboť se jednostrannost cítí ohrožena ve své nedostačivosti.

Cílem výchovy a vzdělávání lidí by mělo být rozvinutí co největší „košatosti“ lidské bytosti, která je tímto uměleckým rozvojem svých dvanácti smyslů schopna zvládat i velmi složité životní situace a najít řešení i v problémech, v nichž jednostranně vzdělaná bytost selhává.

O nový model vzdělávání se pokouší Akademie sociálního umění TABOR, která se snaží rozvinout a dovést k harmonii to, co bylo při výchově a vzdělávání jednostranné. Snaží se pro nové úkoly lidství, které se budou projevovat především v sociální oblasti, vychovat lidi, kteří budou těmto úkolům nejen rozumět, ale i prakticky s nimi pracovat a je řešit.

Je to velmi namáhavý úkol, protože – ostatně jako vše, co chce pracovat s impulsem budoucnosti – naráží na bariéru stávajících, zaběhnutých představ.

Představy o získaných „papírech“, vyjadřujících kvalitu člověka, jsou velmi silně vžité a nedostatek „papírů“ vzbuzuje ve studentech úzkost, jak se na „trhu práce“ uplatní. Nejedná se tedy v našich představách o skutečné schopnosti a dovednosti, ale o uznání „papíru“, který o mých kvalitách má svědčit.

Z nedostatku našich schopností vnímat člověka jako mohutnou, všestrannou bytost ve své jedinečnosti, jsme vyvinuli kritéria, podle nichž chceme lidskou kvalitu měřit. Tato kritéria jsou opět na úrovni našich omezených představ a nedávají možnost žádné individualitě se ve své jedinečnosti projevit.

Budeme-li vycházet ze skutečnosti celé mohutnosti a možností lidské bytosti, s kritérii uvádějícími většinou pět možností odpovědí (ano–spíše ano–ne–spíše ne–nevím) nevystačíme. Je třeba vyvinout kritéria pohledu na lidskou bytost ve vztahu k jejímu vlastnímu osudu a možnostem, jak svou jedinečnost projevit. Krystalizace profesní orientace se vyvíjí a během života se může měnit. Čím více má člověk rozvinuté smysly, tím více možností učení se různým dovednostem získá. Nemusí žít v pocitu ohrožení, protože stále nachází nové možnosti jak projevit svého tvůrčího ducha. Je nutné začít se učit od dětí jejich kvality dříve, než je začneme „učit“ my.

Dítě se nám, už vychovaným dospělým, může zdát až „otravné“ svou živostí, kreativitou a aktivitou. Tak abychom „měli pokoj“, nabídneme mu exkurz do světa virtuálních realit televize a počítačů. Další falešnou představou je, že dítě se touto činností „něco učí“. Výsledkem je naopak pasivita a únik ze skutečnosti. Dítě ztratí aktivitu své tvořivosti a zůstává zakleto do světa představ, z něhož duše nemůže načerpat pravé obrazy, které ke svému vývoji potřebuje. Následky „virtuálních realit“ jsou patrné ve způsobu myšlení i chování, kde „ohrožení“ ze skutečnosti vede k agresi i sebeagresi.

Lidská duše, nasyčena „*τεχνη*“ a „*καλή*“, uměním, dobrem a krásou, s rozvinutými smysly, může toužit po skutečném „setkání“ s dalšími lidskými bytostmi, které nevnímá jako ohrožující, ale s nimiž se ráda spojí ve „tkaninu“, která nezná hranic prostoru ani času.

Anežka Janátová